

12.06.2011

Innspill til Ekspertutvalgets (Gullestadutvalget) rapport om "effektiv og bærekraftig arealbruk i havbruksnæringen"

Utvalget beskriver tre hovedutfordringer på sykdoms- og miljøsidene i norsk havbruksnæring:

1. Lakselus
2. Tap i produksjon
3. Rømming.

Utvalget beskriver videre arealbruk som viktig virkemiddel i kontroll av lakselus og tap i produksjon. SalMar ønsker å gi innspill på de to første områdene, samtidig også hvilke effekter virkemiddelbruk kan ha på det tredje området – rømming.

Lakselus

Kontroll av lakselus i Norge i dag er i all hovedsak basert på punktbehandlinger med bruk av kjemikalier (medisiner). Dette medfører at lusnivå og dermed lusereproduksjon i perioder bygges opp til nivå som gir mulig smitte til villfisk og andre lokaliteter. Det medfører videre stor kjemikaliebruk, betydelig ressurser til avlusing (brønnbåter, stopp i produksjon, div avlusingsutstyr etc.). Det oppleves også betydelige tap (dødelighet) knyttet til avlusingsoperasjoner.

Gullestadutvalget beskriver at produksjonssoner og utsettssoner bør være størst mulige (s. 141-142) i kontroll av lakselus. Vi mener dette er feil og at det ikke finnes vitenskapelig litteratur som tiliser dette. Store soner vil medføre ulemper og vi må arbeide for å finne de optimale størrelsene på soner. De foreslåtte store sonene vil få en betydelig biomasseakkumulering i perioder. Det vil være svært krevende å synkronisere avlusing i store soner, en vil være svært sårbar i forhold til vær og optimalt avlusingstidspunkt i den enkelte merd og lokalitetshensyn må vike for en sonetenking.

Andel kjønnsmodne lus som har befruktete eggstrenger er knyttet til nivå av lus i merd (vedlegg 1). Ved lave lusnivå vil andelen av den kjønnsmodne lusa som har befruktete egg gå mot null. Dette kombinert med lave lusnivå vil gi svært lav produksjon av luselarver i merder og lokaliteter med lave lusnivå. Lakselus er videre en endemisk parasitt som alltid vil være til stede og medføre et lokalt smittepress, uavhengig av soner og smittebarrierer.

SalMar mener derfor vi bør revidere strategien av kontroll med lakselus basert på punktbehandlinger, oppbygging av lusnivå og stor kjemikaliebruk i norsk havbruksnæring. Vi bør i stedet utvikle metoder som kontinuerlig holder lave lusnivå (og dermed lusereproduksjon ned mot null) i alle merder til enhver tid. Ved slik strategi vil en ikke måtte bruke areal som virkemiddel i lusekontroll. En kan unngå den store biomasseakkumuleringen som foreslås med de store utsettssonene. Areal kan i stedet brukes effektivt som virkemiddel til å bygge ei effektiv og bærekraftig havbruksnæring i forhold til andre utfordringer. Vi er også usikker på om en påfører laksen andre biologiske problemer, med påfølgende redusert fiskevelferd, med de skisserte tiltakene som ligger i forslaget.

SALMAR ASA

7266 KVERVA – TELEFON 72 44 79 00 – TELEFAKS 72 44 79 01 – TELEFAKS PRODUKSJON 72 44 79 02

BANKGIRO 6401.05.90246

FORETAKSREGISTRET NO 960 514 718 MVA

Tap i produksjon

Tap i produksjon av norsk laks er for høy, noe Gullestadutvalget korrekt påpeker. Gullestadutvalget foreslår arealbruk som virkemiddel for å redusere tap og da med fokus på den tapsfraksjonen som skyldes horisontal smitte i sjø.

SalMars tap i sjø er som resten av næringa for høy og det er et stort ønske om å redusere dette tapet. De viktigste tapsårsakene er vintersår, sår/ finneråte, mekanisk skade etter håndtering, HSMB, tapersyndrom, mangelfull smoltifisering, CMS og predatorskader (vedlegg 2). Av disse kan horisontal smitte ha en viss betydning for HSMB og CMS, men smittmekanismer for disse to dødsårsakene er fortsatt uavklarte (vedlegg2).

De to sjukdommene som er kjent å smitte horisontalt i sjø, ILA og PD, kontrolleres effektivt innen eksisterende arealbruk og sjukdomshåndtering. De siste 15 år er utbrudd begrenset til enkeltlokaliteter for ILA og et begrenset område for PD. Dette gjelder Nord-Møre og Trøndelag for SalMars del, men også i Nordland. Smittevei for disse enkeltutbruddene kan ikke tilskrives en "enkel horisontal smitte" i sjø. De siste to år er det gjort en videre optimalisering i arealbruk i Trøndelag. Vi mener at vi har kommet langt i å kontrollere horisontal smitte i sjø i disse områdene. Arealbruk og drift i disse områdene kan og bør fortsatt optimaliseres, men det bør skje gjennom en optimalisering av eksisterende arealbruk og sjukdomskontroll.

Gullestadutvalget ønsker å sette inn svært store ressurser på å hindre horisontal smitte i sjø som tiltak for reduksjon av tap. Når tap i all hovedsak skyldes andre årsaker enn horisontal smitte vil det være feil bruk av ressurser. For å kunne redusere tap er nødvendig å sette inn tiltak der de har størst effekt. Dette vil trolig også øke fiskens motstandskraft og redusere mottakelighet for potensielle horisontalt smittsomme sjukdommer. Arealutvalgets ensidige fokus på horisontal smitte og regioners felles ansvar for dødelighet vil føre fokus bort fra hovedårsakene til tap. Dette ansvaret må ligge hos den enkelte aktør.

Arealbruk og spesielt effektiv arealbruk kan ikke ses uavhengig av sjukdomskontroll. Dersom en skal ha en effektiv arealbruk krever det et lavt nivå av sjukdom, det vil si lav utskillelse av bakterier, virus og luselarver. Vi mener det er en betydelig mangel i Gullestadutvalgets rapport at arealbruk og sjukdomskontroll (håndtering av utbrudd og aktiv kontroll av lus) ikke ses i sammenheng. Effektiv arealbruk krever effektiv sjukdomskontroll. Selv Hustadvika som smittebarriere har ingen effekt dersom en ikke er villig til å kontrollere sjukdom (PD) i den smittefrie sonen. Hustadvika har blitt en effektiv smittebarriere mot PD ved at en har vært villig til å sanere de PD-utbruddene som har dukket opp på Nord-Møre og i Sør-Trøndelag.

Samling av lokaliteter uten smittmessig skille (s. 154) beskrives som et mulig scenario der en ikke skal ta smittehygieniske vurderinger inn i lokalitetsvurderinger. Vi mener dette er svært uheldig, smittehygieniske avstander mellom lokaliteter er hovedgrunnen til at ILA og PD effektivt er kontrollert på Nord-Møre, i Trøndelag og i Nordland.

Rømming

Rømming kan ikke forklares eller forebygges med arealbruk. SalMar opplever imidlertid økt risiko for rømming gjennom håndtering av lus. Risiko er knyttet til store operasjoner og spesielt der fisk tas opp av merd. Håndtering av lus hvor fisken er i merd og ikke må håndteres (leppefisk, fôr og lignende) gir ikke økt rømmingsrisiko. En lusekontroll basert på synkronisering av avlusing i mange anlegg (store soner) i en begrenset tidsperiode vil nødvendigvis innebære bruk av metoder og tidspress som gir økt rømmingsfare.

Innføring av soner som nødvendiggjør flytting av fisk vil på samme måte bety store operasjoner med økt risiko for rømming av fisk.

SALMAR ASA

7266 KVERVA – TELEFON 72 44 79 00 – TELEFAKS 72 44 79 01 – TELEFAKS PRODUKSJON 72 44 79 02

BANKGIRO 6401.05.90246

FORETAKSREGISTRET NO 960 514 718 MVA

Settefisk

Settefisk og smoltproduksjon foreslås lagt inn i produksjonssoner. Vitenskapelig arbeid siste år avkrefter imidlertid smitte via rogn som vesentlige risikofaktorer for de kjente smittsomme sjukdommene ILA og PD. BKD smitter gjennom rogn, men kontrolleres effektivt gjennom et kontrollprogram. Ut fra en vurdering om effektivt arealbruk bør settefiskproduksjon **ikke** kobles sammen med arealbruk i sjø. Vi bør imidlertid se på hvordan settefisk/ smolt transporteres og redusere eventuelle risikofaktorer knyttet til transport.

Andre moment

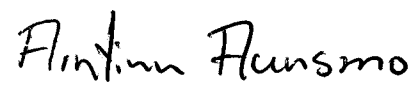
Utvalget gir svært mangelfull begrunnelse og dokumentasjon av grunnleggende teorier om arealbruk. Eksempelvis brukes følgende begrunnelse for inndeling av produksjonsområder og utsettssoner (s. 140): "Av smitteforebyggende hensyn er det *nærliggende å anta* at hvert produksjonsområde *ideelt* bare burde ha fire utsettssoner. På *generelt grunnlag* vil utvalget *anta* at en utvikling i en retning av en slik organisering *vil bidra* til redusert samlet miljøbelastning per kg produsert fisk". Vi mener at en grunnleggende omstrukturering av næringa bør ha sterkere faglige begrunnelser. De foreslåtte tiltakene vil medføre svært store kostnader, det bør da være en bedre vurdering av nytteverdi.

På et generelt nivå beskriver Gullestadutvalget bare positive sider ved sine forslag om "effektiv og bærekraftig arealbruk". All "medisinering" har imidlertid "bivirkninger". Det er viktig at en forstår og kan kvantifisere slike bivirkninger og vurderer nytteverdien opp mot ulempene. Risikotid (time at risk) er en "bivirkning" som ikke er beskrevet som en mulig ulempe ved håndtering av lus i store soner. Redusert tilvekst gjennom dårlige lokaliteter eller gjentatt sulteperioder for avlusing gir økt tid i sjø med økt risiko for rømming, lusepåslag og andre smittsomme sjukdommer.

Det er i dag stor fokus på lakselus og rømming i norsk havbruksnæring. Det er en generell oppfatning at "forurenser skal betale". På et generelt grunnlag er vi enige i dette og næringa bør ta tak i disse utfordringene. Da bør næringa imidlertid også være med i utvikling av (effektiv) virkemiddelbruk. Gullestadutvalget foreslår at det offentlige skal ta ansvar for lusekontroll og tap gjennom forskrifter og arealbruk og at det skal være kollektive avstraffelser i en sone. Vi mener dette ansvaret i større grad må tilskrives den enkelte aktør, men naturlig nok innenfor rammene av sentrale retningslinjer.

Med vennlig hilsen

Yngve Myhre
Direktør SalMar ASA

Arnfinn Aunsmo, veterinær PhD
Biologi og ernæringsjef SalMar

Vedlegg:

1. Foredrag veterinære fagdager 2011 v/ Arnfinn Aunsmo som beskriver lusereproduksjon ved lave lusenivå.
2. Uttalelse fra Havbrukstjenesten AS ved veterinær Asgeir Østvik om dødsårsaker i SalMar Farming og effekt av redusert horisontal smitte i sjø.

SALMAR ASA

7266 KVERVA – TELEFON 72 44 79 00 – TELEFAKS 72 44 79 01 – TELEFAKS PRODUKSJON 72 44 79 02
BANKGIRO 6401.05.90246
FORETAKSREGISTRET NO 960 514 718 MVA